

Sygnatura akt I C 1229/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Konin, dnia 14-09-2016 r.

Sąd Okręgowy w Koninie Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Jan Bartniak

Protokolant: sekr. sąd. Joanna Piwońska

po rozpoznaniu w dniu 09-09-2016 r. w Koninie

sprawy z powództwa J. G. (1), E. J., I. M.

przeciwko Ubezpieczeniowemu Funduszowi Gwarancyjnemu z siedzibą w W.

o zadośćuczynienie w kwotach: 50 000 zł na rzecz J. G. (1), 30 000 zł na rzecz E. J., 30 000 zł na rzecz I. M.

1. Zasądza od Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego z siedzibą w W. na rzecz powódki J. G. (1) kwotę 15 000 złotych (piętnaście tysięcy złotych) z odsetkami ustawowymi od dnia 22 czerwca 2014 roku i od dnia 1 stycznia 2016 roku odsetkami ustawowymi za opóźnienie.
2. Oddala powództwa w pozostałej części.
3. Znosi wzajemnie koszty procesu między stronami.

SSO Jan Bartniak

Sygn. akt I C 1229/14

UZASADNIENIE

Powódki: J. G. (1), E. J., I. M. w pozwie z dnia 08.12.2014 r. (data wpływu do Sądu) wnosili o zasądzenie od pozwanego Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego z siedzibą w W. tytułem zadośćuczynienia „na zasadzie art.448 k.c. w zw. z art.24 § 1 k.c.,” na rzecz powódki J. G. (1) kwoty 50.000 zł., a na rzecz każdej z pozostałych powódek kwoty po 30.000 zł., wszystkie wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 22 czerwca 2014 r. do dnia zapłaty i zasądzenie kosztów procesu według załączonego spisu kosztów.

W uzasadnieniu pozwu wskazano m.in., że w dniu 21.04.2005 r. w R. miał miejsce wypadek, w wyniku którego zginęła córka powódki J. G. (1) i siostra pozostałych powódek B. M. (1), która była pasażerem pojazdu prowadzonego przez M. G. (1), a sprawcą wypadku był kierowca pojazdu jadącego po przeciwnym pasie ruchu, którego tożsamości nie udało się ustalić. Śledztwo w sprawie wypadku zakończono postanowieniem o umorzeniu wobec nieustalenia tożsamości wyłącznego sprawcy zdarzenia. Powódki działające przez pełnomocnika zgłosiły szkodę pismem z dnia 07.04.2014 r., do (...) Zakładu (...), który przekazał pismo pozwanemu, a ten nie ustosunkował się do żądań powódek i nie dokonał wypłaty jakiegokolwiek kwoty zadośćuczynienia na rzecz powódek. Roszczenie o odsetki oparto na treści przepisu art. 481 § 1 k.c., w związku z art.108 i 109 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, U. i P., przyjmując, że (...) przekazał pozwanemu Funduszowi pismo powódek najpóźniej 15.05.2014 r., dodając 7 – dni na doręczenie przesyłki i 30 dni na zaspokojenie roszczeń uprawnionego(do dnia 21.06.2014 r.), pozwany pozostaje w opóźnieniu co najmniej od 22.06.2014 r.

Pozwany U. w W. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódek kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwany podniósł, że roszczenie powódek jest przedawnione wobec upływu lat 3 od daty gdy poszkodowane dowiedziały się o szkodzie i zobowiązaniem do jej naprawienia licząc od daty wydania postanowienia o umorzeniu dochodzenia z powodu niewykrycia sprawcy wypadku z 21.04.2005 r., a powódki nie wykazały by szkoda została wyrządzona przestępstwem. Ponadto po stronie pozwanego brak jest legitymacji biernej, gdyż pojazd uczestniczący w wypadku posiadał ubezpieczenie OC posiadaczy pojazdów mechanicznych w (...), „które wypłaciło z tego tytułu świadczenia na rzecz powódek” (k.153-163).

Ostatecznie (k.420-425) pozwany podtrzymywał zarzut przedawnienia roszczeń powódek, gdyż w ocenie pozwanego nie udowodniły one, by doszło w dniu 21.04.2005 r. do popełnienia przestępstwa. Z ostrożności procesowej pozwany wskazywał na to, że nie ma automatyzmu w przyznaniu zadośćuczynienia w każdej sytuacji śmierci osoby najbliższej, a powódki nie wykazały by śmierć poszkodowanej spowodowała znaczne cierpienia i ból powódek. Pozwany zrezygnował jednak z dowodu z opinii biegłych lekarza z zakresu medycyny sądowej i z zakresu rekonstrukcji wypadków, zgłoszonego w pkt 7 odpowiedzi na pozew. Wedle pozwanego (vide odpowiedź na pozew), powołane przez pozwanego orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że zadośćuczynienie powinno być utrzymane w rozsądnych granicach i ma służyć nie tyle naprawieniu szkody (bo to niemożliwe) co łagodzeniu doznaney krzywdy, przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności dotyczących danej sprawy (czyli ma spełniać rolę kompensacyjną), z tym że powinno być utrzymane w rozsądnych granicach odpowiadających poziomowi życia społeczeństwa, a powódki E. J. i I. M. posiadały i nadal posiadają własne rodziny stanowiące ich zaplecze emocjonalne niezależne od osoby zmarłej.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 21 kwietnia 2005 r. około godziny 5,40, w M. na ulicy (...), poza obszarem zabudowanym, w pobliżu granicy między miastami M. i R. kierujący samochodem osobowym marki F. (...), nr rej. (...) M. G. (2) (jadący do pracy wraz z P. C. i siedzącymi na tylnej kanapie U. D., G. K. i B. M. (1) – córką powódki J. G. (1) i siostrą pozostałych powódek), utracił panowanie nad pojazdem poruszającym się z prędkością około 82 km/h (przy dopuszczalnej do 90 km/h), zjeżdżając na lewe pobocze położone około 1,8-2,0 metra poniżej poziomu nawierzchni jezdni, skutkiem tego, że na tor jazdy F. (...) wjechał nieustalony samochód. Zjazd na pobocze jezdni skutkowało dwukrotnym uderzeniem w drzewo i przewróceniem pojazdu na bok. Bezpośrednim powodem zaistnienia wypadku było nieprawidłowe zachowanie się na jezdni kierującego nieustalonym pojazdem, który zajechał drogę kierującemu samochodem osobowym marki F. (...) i zmusił go do zjechania w prawo na pobocze. M. G. (1) nie naruszył zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym, a kierowany przez niego pojazd, przed zaistniałym zdarzeniem był w pełni sprawny technicznie. W następstwie wypadku B. M. poniosła śmierć na miejscu zdarzenia, a G. K. i U. D. doznali obrażeń ciała skutkujących rozstrojem zdrowia na czas powyżej 7 dni. Śledztwo prowadzone przeciwko M. G. (1) w sprawie 2 Ds. (...) Prokuratury Rejonowej w M. zostało umorzone prawomocnym postanowieniem z dnia 22.09.2005 r., wobec stwierdzenia, że zarzucany podejrzanemu czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego, nadto wobec niewykrycia faktycznego sprawcy wypadku drogowego zaistniałego w dniu 21.04.2005 r. (niesporne, nadto dokumentacja zdarzenia, w tym opinia biegłych sądowych B. M. (2) i J. N., postanowienie o umorzeniu śledztwa zawarta w aktach sprawy 2Ds (...) Prokuratury Rejonowej w M., k.222-309 akt niniejszej sprawy).

Obrażenia ciała odniesione w wypadku z dnia 21.04.2005 r., przez zajmującą środkowe miejsce na tylnej kanapie pojazdu B. M. (1), były niezależne od tego czy ww. miała zapięte pasy bezpieczeństwa czy też nie, gdyż uderzenie w ziemię i znajdujące się w pobliżu drzewo, pojazdu spadającego tyłem ze skarpy, skutkowało danymi obrażeniami ciała ww. za sprawą odkształceń tylnej kanapy pojazdu. (niesporne, nadto opinia biegłego ds. wypadków drogowych A. Z. wydana w sprawie IC (...) Sądu Okręgowego w G. przeciwko pozwanemu Funduszowi o zapłatę w związku ze zdarzeniem z dnia 21.04.2005r., k.393-411)

B. M. (1) (ur.(...)) mieszkająca z matką, w 1989 r. wyszła za mąż i wyjechała do R. (gdzie mieszkała wraz z mężem A. i dwójkiem dzieci). Pracowała na stanowisku sprzedawcy. Odwiedzała mieszkające w B. gm. G., matkę i siostry, w okresach świąt Bożego Narodzenia i Wielkanocy, a także w okresie wakacji letnich, których część spędzała u rodziny w B., a część nad morzem. Córka B. M. (1) wspierała matkę kupując dla niej lekarstwa, była jej najmłodszym dzieckiem.

Powódka J. G. (1) (ur.(...)) w chwili wypadku córki B. M. (1) miała 71 lat i mieszkała wraz z córką I. M., (będącą po rozwodzie) i jej 19 - letnim synem Ł., w B., w zabudowaniach 8,6 ha rodzinnego gospodarstwa rolnego. I. M. przejęła gospodarstwo rolne 20 lat temu i od tego czasu J. G. (2) otrzymuje emeryturę. Obie prowadziły wspólne gospodarstwo domowe. Powódka po śmierci córki korzystała z pomocy lekarza rodzinnego, a ten przepisywał jej leki „na serce i na bóle głowy.” Powódka podejmowała w tym czasie zwyczajne prace w gospodarstwie domowym. Wiadomość o śmierci córki B. wywołała u matki stan ostrego stresu psychicznego(miała poczucie nierealności, odczucie ciężaru serca, obawę wyłączenia się), a następnie łagodną reakcją depresyjną trwającą około pół roku, polegającą na zahamowaniu aktywności życiowej, obniżonym nastroju, trudnościami w zasypianiu, wycofaniem się z kontaktów społecznych. Brak dokumentacji leczenia powódki nie pozwala na ocenę czy przebieg żałoby miał u niej charakter patologiczny.

Aktualnie proces żałoby jest zakończony, rokowania z uwagi na wiek powódki niepewne, obecne funkcjonowanie „jest adekwatne dla osoby w tym przedziale wiekowym” Powódka nadal mieszka z córką I., jej synem Ł. (30 lat) i jego rodziną. Obie z córką prowadzą wspólne gospodarstwo domowe, powódka pobiera emeryturę w kwocie 1.000 zł. miesięcznie netto.(J. G. (1) k.426v i k.192-192v, oparta o wywiad diagnostyczny, badanie kliniczne, analizę akt sprawy, test osobowości (...), opinia biegłych psychologa i psychiatry k.332-345 i k.365-365v, k.388-388v).

I. M. (ur.(...))mieszkała w chwili wypadku siostry B. z matką i młodszym z synów, w gospodarstwie rolnym przekazanym jej przez matkę w 1993 r. Śmierć młodszej o 10 lat siostry w wypadku w dniu 21.04.2005 r., wywołała u powódki reakcję żałoby, poczucie straty i tęsknoty, nie doznała jednak zaburzeń emocjonalnych, w tym czasie pracowała na roli i utrzymywała wraz z matką gospodarstwo domowe. Obecny stan psychiczny powódki i jej aktywność życiowa i społeczna nie budzą zastrzeżeń, okres żałoby się zakończył, rokowanie jest pomyślne. Powódka utrzymuje się z dochodów z gospodarstwa stanowiącego nadal jej własność, w tym ze sprzedaży mleka od 4 krów. Młodszy z synów został zawodowym wojskowym, stacjonuje w L. k/Ł. tj. 60 km. od miejsca zamieszkania powódki. Powódka ta odmówiła poddania się testowi osobowości (...) (opinia biegłych psychologa i psychiatry k.341), stąd badanie jej przeprowadzono metodą psychorysunku. Badanie osobowości wykazało że powódka ma osobowość zwartą bez cech rozszczepiennych.(vide cyt. wyżej opinia biegłych k.430-343, k.365-365v, k.388-388v, powódka k.192v-193, k.426v-427).

Powódka E. J. (ur.(...)), w chwili wypadku siostry mieszkała z mężem i dwojgiem dzieci (synowie urodzili się jeden w 1987r., a drugi w1989r.)w miejscowości B. gm. G., pracowała jako kasjer-sprzedawca w K., mąż pracował jako kolejarz. W 2006r. uzyskała rozwód. Śmierć siostry B., wywołała u powódki reakcję żałoby, poczucie straty i tęsknoty. Powódka nie zaznała zaburzeń emocjonalnych, w tym czasie pracowała, utrzymywała gospodarstwo domowe. Ze zmarłą łączyła ją bliska i niekonfliktowa więź emocjonalna oparta na wzajemnej miłości i szacunku. Obecnie mieszka z nią syn D.. Obaj pełnoletni synowie są kawalerami. Mieszkający z powódką syn podobnie jak i powódka pracują sezonowo za granicą. Powódka przy zbiorze pieczarek, w roku łącznie od 4 do 6 miesięcy. Obecnie u powódki proces żałoby jest zakończony, prognozy na przyszłość pomyślne. Śmierć siostry nie rzutuje na obecne funkcjonowanie powódki. (zeznania powódki k.427, k.193-193v, opinia biegłych psychologa i psychiatry k.336-339, k.365-365v, k.388-388v).

W okresie po zdarzeniu z 21.04.2005 r., powódki wspierały się wzajemnie, miały także wsparcie ze strony dzieci powódek E. J. i I. M..(niesporne).

W sprawie o sygn.. akt II C (...) Sądu Okręgowego w K. prawomocnym wyrokiem z dnia 09.11.2007 r. oddalono powództwo męża zmarłej B. M. (1), A. i dzieci – syna D. i córki K., skierowane przeciwko (...) S.A. w W. o zadośćuczynienie i odszkodowanie wobec ustalenia, że kierujący pojazdem marki F. U. G. (posiadający ubezpieczenie OC w pozwanym (...)) nie ponosi winy za spowodowanie wypadku.(niesporne, nadto vide akta cyt. wyżej sprawy).

W sprawie IIC (...) Sądu Okręgowego w K., z powództwa poszkodowanego w wypadku dnia 21.04.2005 r. G. K., uwzględniono powództwo ww. o zadośćuczynienie, rentę i ustalenie skierowane przez powoda przeciwko Ubezpieczeniowemu Funduszowi Gwarancyjnemu w W. natomiast oddalono powództwo skierowane przeciwko (...) S.A. w W. (wezwanego do udziału w sprawie na wniosek Funduszu ,w trybie art.194 § 1 k.p.c.) W sprawie tej ustalono w oparciu o opinię biegłego sądowego (k.299-321)A. Z., to że M. G. (2) w żaden sposób nie przyczynił się do

wypadku, natomiast sprawcą tym jest kierowca niezidentyfikowanego dotąd pojazdu. Apelację pozwanego Funduszu oddalono wyrokiem Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 29.04.2015 r. w sprawie IA Ca (...). Sąd II instancji podzielił m.in. argumentację Sądu Najwyższego zawartą w wyroku z dnia 18.10.1982 r. (OSP 1985/12/224), że nie można uznać za zawinione zachowanie sprawcy zdarzenia o nieustalonej tożsamości. Wskazano, że pozwany F. jest legitymowanym biernie w sprawie gdyż przepis art.98 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, U. i (...), do zadań Funduszu zalicza zaspokojenie roszczeń z tytułu ubezpieczeń obowiązkowych o których mowa w art.4 pkt 1 i 2 w granicach określonych na podstawie przepisów art. 2 i 3, za szkody powstałe na terytorium RP m.in. w przypadku szkody na osobie, gdy została ona wyrządzona w okolicznościach uzasadniających odpowiedzialność cywilną posiadacza pojazdu mechanicznego lub kierującego tym pojazdem, a nie ustalono ich tożsamości. Należy podkreślić, że w sprawie tej pozwany Fundusz nie podnosił zarzutu przedawnienia roszczenia z art.442⁽¹⁾ 1 k.c. (skutkiem upływu terminu 3 lat), nie podważano także tego, że zachowanie nieustalonego sprawcy zdarzenia z dnia 21.04.2005 r. wypełnia znamiona czynu zabronionego z art. 178 i 177§2 k.k. (stąd zarzuty stawiane w tej sprawie uznać należy za stawiane jedynie na użytek procesu).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie okoliczności między stronami niespornych, nadto zeznań świadków: M. M. (2) (k.312-313), D. J. (k.313), T. M.(k.313-313v), powołanych w ustaleniach faktycznych sprawy: zeznań powódek, opinii biegłych psychologa i psychiatry oraz dokumentów, w tym zawartych w aktach spraw Sądu Okręgowego w K..

Powódki występujące z żądaniem pozwu, są najbliższą sobie rodziną, każda z nich wystąpiło z żądaniem opartym o przepis art. 448 k.c. zw. z art. 24 § 1 k.c. dotyczącym zadośćuczynienia, stąd zeznania ich należało oceniać w powiązaniu z okolicznościami faktycznymi sprawy które nie są sporne jak i tymi które są potwierdzone wielokrotnie opiniami biegłych. Wartość dowodowa dokumentów zgromadzonych w sprawie nie budziła wątpliwości Sądu, nie była także przez strony kwestionowana.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 822 § 1 k.c., przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony. Zgodnie natomiast z art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, U. i P., w brzmieniu obowiązującym w chwili wypadku, z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia.

Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że winę za spowodowanie wypadku w dniu 21 kwietnia 2005 r. ponosi nieznan sprawca, za którego - zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, (...) i (...) odpowiedzialność ponosi pozwany w niniejszej sprawie.

Powódki jako podstawę prawną swego roszczenia o zadośćuczynienie wskazali art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. Rozstrzygając kwestię odpowiedzialności pozwanego w kontekście roszczenia o zadośćuczynienie za krzywdę doznaną przez osoby bliskie zmarłego, Sąd podziela ugruntowane już stanowisko Sądu Najwyższego, że spowodowanie śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dobra osobistego członków rodziny zmarłego w postaci szczególnej więzi rodzinnej i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c., jeżeli śmierć nastąpiła na skutek deliktu przed dniem 3 sierpnia 2008 roku (por. uchwała SN z 22 października 2010 roku, sygn. III CZP 76/10, Lex nr 604152, z dnia 13 lipca 2011 roku, sygn. III CZP 32/11, Lex nr 852341, wyroki SN z dnia 11 maja 2011 roku, sygn. I CSK 621/10, Lex nr 848128 i z dnia 15 marca 2012 roku, sygn. I CSK 314/11, Lex nr 1164718). Ponadto zarówno artykuł 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, U. i P. (Dz. U. Nr 124, poz. 1152 ze zm.) – w brzmieniu sprzed dnia 11 lutego 2012 roku – jak i poprzednio obowiązujący przepis § 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24 marca 2000 roku w sprawie ogólnych warunków ubezpieczenia odpowiedzialności

cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów (Dz.U. Nr 26, poz. 310 ze zm.) nie wyłączała z zakresu ochrony ubezpieczeniowej zadośćuczynienia za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony ponosił odpowiedzialność na podstawie art. 448 k.c. (por. uchwała SN z 19 stycznia 2007 roku, sygn. III CZP 146/06, Lex nr 207713 oraz uchwała SN z 20 grudnia 2012 roku, sygn. III CZP 93/12, Lex nr 1267081, uchwała SN z dnia 7 listopada 2012 roku, sygn. III CZP 67/12, OSNC 2013/4/45). Jak wskazał Sąd Najwyższy w ww. orzeczeniach, uprawnienie osoby trzeciej do żądania od ubezpieczyciela odszkodowania z tytułu ubezpieczenia pojazdu mechanicznego powstaje wówczas, gdy posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są zobowiązani zgodnie z przepisami prawa cywilnego do odszkodowania za szkodę wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu – szkodę szeroko rozumianą, obejmującą zarówno uszczerbek majątkowy, jak i niemajątkowy. Ta regulacja jest wyrazem woli ustawodawcy zapewnienia osobie trzeciej możliwie pełnej kompensaty szkody wyrządzonej w związku z ruchem pojazdu mechanicznego. Nie ma więc podstaw do uznania, że zadośćuczynienie za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony ponosi odpowiedzialność na podstawie art. 448 k.c. jest wyłączona z zakresu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej. Stanowisko to pozostaje miarodajne niezależnie od tego, pod rządami którego z przepisów zapadły konkretne orzeczenia. Z powołanych uchwał i wyroków, wydanych w sprawach, wynika, że Sąd Najwyższy pośrednio, lecz bez wątpliwości i konsekwentnie uznawał, iż oparte na art. 448 k.c. roszczenia osób bliskich zmarłego w wypadku komunikacyjnym są objęte ochroną ubezpieczeniową z tytułu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej. Reguła, że odpowiedzialność ubezpieczyciela w ramach ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej jest wyznaczana przez zasadę i zakres odpowiedzialności ubezpieczonego, może być skorygowana przez przepisy o ubezpieczeniach. Wyrazem tego było wyłączenie odpowiedzialności ubezpieczyciela w wypadkach enumeratywnie wymienionych w § 13 rozporządzenia z dnia 24 marca 2000 roku; wyłączeniem nie objęto rozważanego świadczenia – podobnie, jak nie zawiera go dzisiejszy art. 38 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych.

W niniejszej sprawie nie ma wątpliwości, że spowodowanie śmierci B. M. (1) naruszyło dobra osobiste powodów tj. matki i siostr zmarłej. Rodzina jako związek najbliższych osób, które łączy szczególna więź wynikająca z pokrewieństwa, podlega ochronie prawnej. Dotyczy to ochrony prawa do życia rodzinnego obejmującego istnienie różnego rodzaju więzi rodzinnych. Więż ta odgrywa doniosłą rolę, zapewniając członkom rodziny poczucie stabilności, bezpieczeństwa, wzajemne wsparcie, pomoc. Zerwanie tej więzi stanowi zatem naruszenie dóbr osobistych członków tej rodziny.

Zgodnie z art. 448 k.c., w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Przepisy prawa nie ustanawiają żadnych kryteriów, na podstawie których winno być ustalane zadośćuczynienie. Wypracowała je natomiast judykatura, a zwłaszcza orzecznictwo Sądu Najwyższego. Wskazuje ono, że zadośćuczynienie ma kompensacyjny charakter, w związku z czym musi przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość. Określenie wysokości zadośćuczynienia powinno być dokonane z uwzględnieniem wszystkich okoliczności mających wpływ na rozmiar doznanej krzywdy, m.in. wieku poszkodowanego, czasu trwania cierpień, trwałości i skutków, od rodzaju i stopnia winy sprawcy szkody i odczucia jej przez poszkodowanego (tak m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 1999 roku, sygn. I CKN 1145/99, niepubl.; orz. Sądu Najwyższego z 12 kwietnia 1972 roku, sygn. II CR 57/72, OSNCP 1972/10/183; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 1969 roku, sygn. I PR 224/69, OSNCP 1970/6/111).

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2015 r., II CSK 595/14 (LEX nr 1809874) wskazuje na to, że dla domagania się zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej na skutek naruszenia dobra osobistego nie wystarczy wykazanie istnienia formalnych więzi rodzinnych ze zmarłym, lecz potrzebne jest także istnienie więzi emocjonalnych między zmarłym i dochodzącym zapłaty zadośćuczynienia. Żądający tego świadczenia musi udowodnić istnienie tak rozumianego dobra osobistego. Jeden czyn niedozwolony może wyrządzać różne szkody u różnych osób; w tym przypadku krzywdą uczynioną zmarłemu jest pozbawienie go życia, natomiast krzywdą wyrządzoną jego bliskim jest naruszenie ich dobra osobistego w postaci zerwania więzi emocjonalnej, szczególnie silnej w relacjach rodzinnych. Rozmiar zadośćuczynienia może być odnoszony do stopy życiowej społeczeństwa, która pośrednio

może rzutować na umiarkowany jego wymiar i to w zasadzie bez względu na status społeczny oraz materialny poszkodowanego. Przesłanka przeciętnej stopy życiowej nie może jednak pozbawić omawianego roszczenia funkcji kompensacyjnej i eliminować innych istotniejszych czynników kształtujących jego rozmiar i ma charakter tylko uzupełniający. Wprowadzenie do art. 448 k.c. klauzuli „odpowiedniej sumy” pozostawia sądowi orzekającemu margines uznaniowości, co do wysokości zasądzanej kwoty. Jest on dodatkowo wzmocniony fakultatywnym („może”) charakterem tego przyznania, co wskazuje na konstrukcję należnego zadośćuczynienia dopiero po przekroczeniu pewnego poziomu krzywdy. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 7 października 2015 r. I A Ca 471/15 wskazuje, że zadośćuczynienie jest roszczeniem o charakterze ściśle niemajątkowym mającym za zadanie kompensatę doznanej krzywdy, a zatem nie powinno ono mieć na celu wyrównania strat poniesionych przez członków najbliższej rodziny zmarłego, lecz ma pomóc dostosować się do nowej rzeczywistości.

Trzeba też zauważyć, że w judykaturze przyjęto, że roszczenie najbliższych członków rodziny zmarłego o przyznanie stosownego zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę, które zmierza do zaspokojenia szkody niematerialnej, jest rodzajowo i normatywnie odmienne od roszczenia o przyznanie stosownego odszkodowania określonego w art. 446 § 3 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2011 r., IIICSK 279/10, OSP 2012, Nr 4, poz. 44). Ma ono na celu kompensację doznanej krzywdy, tj. złagodzenie cierpienia wywołanego śmiercią osoby bliskiej oraz pomoc osobie pokrzywdzonej w dostosowaniu się do zmienionej w związku z tym rzeczywistości. W literaturze zwraca się uwagę, że na rozmiar krzywdy mają przede wszystkim wpływ: dramatyzm doznań osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego z zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem tego odejścia (np. nerwicy, depresji), roli w rodzinie pełnionej przez osobę zmarłą, stopień w jakim pokrzywdzony będzie umiał się znaleźć w nowej rzeczywistości i zdolności jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy, wiek pokrzywdzonego. W każdym razie, każdy przypadek powinien być indywidualizowany i oceniony według kryterium obiektywnego z uwzględnieniem wszystkich okoliczności sprawy. Nie można kierować się wyłącznie subiektywnymi odczuciami poszkodowanego, wskazuje na rzecz zadośćuczynienia dopiero po przekroczeniu pewnego poziomu krzywdy (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 1974 r., OSPiKA 1975, Nr 7, poz. 171).

Śmierć B. M. (1) spowodowała u powódek szkodę na osobie (krzywdę) w różnym dla każdego z uprawnionych zakresie i przeżywaną nie tylko w chwili powzięcia wiadomości o jej śmierci. U powódki J. G. (1) wiadomość o śmierci córki wywołała ostry stres psychiczny i łagodną reakcję depresyjną trwającą około pół roku. Z tym, że nie dający następstw w postaci trwałego uszczerbku na zdrowiu. (vide biegła psychiatra k.388) U pozostałych powódek była reakcja żałoby, poczucie straty i tęsknoty. Proces żałoby jest zakończony, prognozy na przyszłość pomyślne, a na obecne funkcjonowanie sióstr, śmierć zmarłej jak wynika z opinii biegłych psychologa i psychiatry pozostaje bez negatywnego wpływu.

Jednocześnie zauważyć należy, że wszystkie z powódek w tych ciężkich dla nich chwilach nie pozostały same, korzystały z wzajemnego wsparcia i z wsparcia rodziny, a od zdarzenia z 21.04.2005 r. upłynęło ponad 11 lat. Śmierć B. M. (1) nie spowodowała trwałych negatywnych następstw w zdrowiu powódek, które zasadniczo funkcjonowały jak dotychczas. Powódki nie leczyły się ani psychiatrycznie ani psychologicznie. Zdaniem Sądu – nie negując ich poczucia krzywdy po śmierci B. M. (1) – nie wykazały (poza matka zmarłej) by przebieg żałoby u nich odbiegał od typowego.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd uznał roszczenie matki zmarłej o zadośćuczynienie za zasadne do kwoty 15.000 zł. Roszczenie pozostałych powódek (oceniając każde indywidualnie) uznano na nieuzasadnione.

Dalej idące roszczenia powódki J. G. (1) było w ocenie Sądu wygórowane, w szczególności mając na względzie odległość czasową od zdarzenia będącego przyczyną sprawczą procesu jak i to, że roszczenia o charakterze ściśle niemajątkowym mają za zadanie kompensatę doznanej krzywdy, a zatem nie powinny mieć na celu wyrównania strat poniesionych przez członków najbliższej rodziny zmarłego, lecz ma pomóc dostosować się do nowej rzeczywistości (w danej sprawie sytuacji zaistniałej w 2005 r.). (LEX nr 1842197)

Wobec powyższego, Sąd zasądził od pozwanego na rzecz matki zmarłej B. M. (1) kwotę określoną w punkcie 1 wyroku, a w pozostałym zakresie oddalił powództwo jako bezzasadne (punkt 2 wyroku).

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 k.c. i art. 109ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, U. i P., zasądając je od dnia następnego po dniu doręczenia pozwanemu (przez (...)) dokumentacji postępowania likwidacyjnego(najpóźniej w dniu 15.05.2014 r. i przy przyjęciu 7 – dniowego terminu na dostarczenie przesyłki pozwanemu, stąd termin 30 dni minął najpóźniej w dniu 21.06.2014 r. (vide powódki k.7-8 akt).

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. uwzględniając kwoty żądane w pozwie i zasądzone w wyroku.

SSO Jan Bartniak